

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ
ТАТАРСТАН**

**ГОСУДАРСТВЕННОЕ АВТОНОМНОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ**

«АКТАНЫШСКИЙ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ТЕХНИКУМ»

ОУД.12. «Родная литература»

ПРОГРАММА УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

**Для среднего профессионального образования по специальности
43.02.15. Поварское и кондитерское дело**

Актаныш, 2022

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘГАРИФ ҺӘМ ФӘН
МИНИСТРЛЫГЫ
ДӘҮЛӘТ АВТОНОМ ҺӨНӘРИ МӘГАРИФ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ
“АКТАНЫШ ТЕХНОЛОГИЯ ТЕХНИКУМЫ”**

ОУД.12. “Туган әдәбият”

УКУ ДИСЦИПЛИНАСЫ ПРОГРАММАСЫ

**43.02.15. Пешекчелек һәм кондитерлык эше белгечлеге буенча
урта һөнәри белем бирү өчен**

Актаныш, 2022

Уку дисциплинасы программасы

“43.02.15. Пешекчелек һәм кондитерлык эшә белгечлеге буенча урта һөнәри белем бирү өчен федераль дәүләт белем бирү стандартын раслау турында”, 2016 ел 9 декабрь 1564 номерда чыгарылган РФ фән һәм мәгариф министрлыгы боерыгы нигезендә,

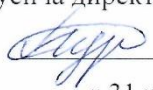
төп гомуми белем бирү базасы белән урта һөнәри белем бирү программаларын үзләштерү кысаларында урта гомуми белем алуны оештыру буенча рекомендацияләргә нигезләнеп, федераль белем бирү стандартлары һәм урта һөнәри белем бирү нәтижәсендә үзләштереләчәк һөнәр яки белгечлек таләпләрен исәпкә алып эшләнде

Программа төзүче мәгариф учреждениесе: *Актаныш технология техникумы*

Төзүче: *Әхмәтҗанова Хәмдия Әхтәм кызы, Актаныш технология техникумының татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

ДАҺМУ "Актаныш технология техникумы"ның методик комиссия утырышында каралды

беркетмә №1, 31 август 2022 ел.

Килешенде	Раслыйм
ДАҺМУ "Актаныш технология техникумы" ның уку - укыту эшләре буенча директор урынбасары / Нуруллин Р. З./ « 31 » август 2022 ел	ДАҺМУ "Актаныш технология техникумы" директоры /Шәмсунова Л. Я./ Приказ № « 31 » август 2022 ел

Эчтәлек

	бит
1. Уку дисциплинасы программасының паспорты	4 - 9
2. Уку дисциплинасының төзелеше һәм эчтәлегә	10 - 15
3. Уку дисциплинасын тормышка ашыру шартлары	16 - 18
4. Уку дисциплинасын үзләштерү нәтижәләренә контроль һәм билге	19 - 21

1. Уку дисциплинасы паспорты

Туган әдәбият

Бу программа туган әдәбияттан Актаныш технология техникумында белем алучы татар телле укучылар өчен төзелде һәм түбәндәге документка нигезләнеп эшләнә:

- Башлангыч һөнәри белем бирү училищелары һәм лицейлары өчен татар теле һәм әдәбиятыннан программа.

Туган әдәбияттан программа белем эчтәлеген заман таләпләренә туры китереп яңарту, аның сыйфатын һәм нәтижәлелеген күтәрү бурычларын хәл итү максатында Актаныш технология техникумы өчен төзелде. Ул һәр укучының туган әдәбияттан түләүсез яхшы сыйфатлы белем алуга хокукын гарантияли, һәр укучыга тигез мөмкинлекләр тудыра.

Программа нигезендә туган әдәбияттан белем күләме билгеләнә, укуту - методик комплектлар эшләнә.

Тугыз сыйныф белеме белән килгән укучы, татар теле һәм әдәбияты, мәдәнияте буенча төпле һәм системалы белемгә ия булырга тиеш.

Әдәбият - "әдәп" сүзеннән. Димәк, аның рухи билгеләмәсе - эхлакны төзәтү, кешене тәрбияләү, әдәпле итү. Матур әдәбият иң элек кешене, аның эчке дөньясын сурәтли, кешенең башкаларга, табигатькә, яшәешкә мөнәсәбәтен күрсәтә.

Яшь буынны физик яктан һәм акыл хезмәтенә, җәмгыять һәм дәүләт тормышының барлык өлкәләрендә, фән һәм мәдәнияттә актив эшчәнлеккә сәләтле итеп тәрбияләү бурычын хәл итүдә, техникумда татар баласына ана теле һәм әдәбиятын тирәнтен бирү, анарны татар халкының тарихы һәм мәдәнияте белән таныштыру хәзерге шартларда тагын да актуальләшә.

Гомуми белем бирүнең максаты - укучыларның акыл эшчәнлеген активлаштыру, логик фикерләү сәләтен камилләштерү, сөйләм культурасын үстерүдән гыйбарәт. Тәрбияви максат укучыларның рухи дөньяларын баету, аларны татар халкының мәдәнияте һәм сәнгате белән тәрбияләүгә юнәлгелә. Шушы максатлардан чыгып, программада укучылар өчен бурычлар куела:

- мәктәптә алган белемнәрне тирәнәйтү;

- укучыларны татар әдәби телендә иркен сөйләшәргә өйрәтү, аларга ана телендәге әдәбиятны мөстәкыйль укуып аңлау һәм үз фикерләрен сөйләмә яки язма рәвештә формалаштыра белү күнекмәләре бирү;

- татар әдәбияты һәм халык авыз ижатының бай тарихына күзәтү ясау;

- татар телен һәм әдәбиятын укуту дәверендә һәм дәрәсләрдән тыш үткәрелгән чараларда укучыларның рухи дөньяларын басту, патриотик, әхлакий һәм эстетик тәрбия бирү, милли үзаң һәм милли горурлык хисләре тәрбияләү.

Тәкъдим ителгән программа " Башлангыч һөнәри белем бирү училищелары һәм лицейлары өчен татар теле һәм әдәбиятыннан программа" га һәм дәрәсләкләргә нигезләнеп төзелде:

- Ф. Ф. Хәсәнова, Г. М. Сафиуллина, Г. М. Әхмәтжанова, Л. Ф. Жамалиева. Татар әдәбияты. 10 нчы сыйныф өчен дәрәслек. - Казан. "Мәгариф – Вакыт" нәшрияты. 2017;

- Ф. Ф. Хәсәнова, Г. М. Сафиуллина, Г. М. Әхмәтжанова, Л. Ф. Жамалиева. Татар әдәбияты. 11 нче сыйныф өчен дәрәслек. - Казан. "Мәгариф – Вакыт" нәшрияты. 2017.

Әдәбиятны өйрәнүгә 82 сәгать каралган. Ул үз эченә татар сүз сәнгате тарихын эзлекле төстә өйрәнүне күздә тотта. Болгар чорынан алып бүгенге көнгә кадәрге әдәбият өйрәнелә. Татар әдәбиятының төп сәхифәләре, танылган әдипләр ижатына, аларның тормышына кыска гына юнәлеш бирелеп барыла. Класстан тыш уку һәм ятлау өчен әсәрләр тәкъдим ителә.

Өлеге программа әдәби әсәрләргә өйрәнгәндә укучыларның сөйләм телен һәм язу культурасын үстерүне дә игътибардан читтә калдырмый. Студентларның әдәби ижатка омтылышын үстерү дә укутучының мөһим бурычларынан берсе дип карала.

1.1. Программаны куллану тирәлеге

Уку дисциплинасы программасы урта башлангыч һөнәри белем бирү өчен федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә эшлэнгән төп белем бирү программасының бер өлеше булып тора. Бу программа **Пешекчелек һәм кондитерлык эше белгечлеге хәзерли торган группа студентлары** өчен төзелде (022 п)

Уку дисциплинасы программасы эшче һөнәрләре буенча өстәмә һөнәри белем бирү һәм һөнәри әзерлекләр өчен дә кулланыла ала.

1.2. Төп Һөнәри белем бирү программасы структурасында уку дисциплинасы урыны: дисциплина гомумбелем бирү циклына керә.

1.3. Уку дисциплинасының максаты һәм бурычлары - дисциплинаны үзләштерү нәтижәләренә таләпләр.

Туган әдәбият фәнен үзләштергәннән соң студент белергә тиеш:

Язучыларның, шагыйрьләрнең, драматургларның тормыш юлларын, ижатын; әдәбият тарихын, татар әдәбиятының төрле чорында ижат ителгән әсәрләрнең эчтәлеген; шигырьләргә сәнгатьле укый, яттан сөйли; татар әдәбиятының дөньякүләм тоткан урыны, төп әдәби – теоретик төшенчәләр; халык авыз ижаты һәм әдәбият; татар әдәбияты тарихын чорларга бүлә белү; әдәби әсәрләрнең төзелешен (тема, идея, сюжет, композиция, образлар системасы һ.б.) анализлый белү; матур әдәбияттагы мәңгелек темалар, әдәбиятның башка сәнгать төрләре белән бәйләнеше.

Эшләргә тиеш: Текстка дәрәжә бәя биреп, үз сүзләре белән нәтижә ясау; әсәргә телдән һәм язмача план төзү; әдәби әсәрләрнең жанрын аера белергә; образларга характеристика бирергә, фикерләрен ачык, төгәл итеп әйтә бирергә. Укылган әсәрнең нинди чорга кагылышлылыгын бүгенге көн белән чагыштырып карый белү. Әсәргә тулы анализ ясый белергә. Текстның исеме, андагы таныш исемнәр ярдәмендә укучыларның эчтәлекне аңлаулары; укылган текст буенча әңгәмәдә катнаша алу; өйрәнелгән язучылар турында сөйли белү; укылган текстның эчтәлеген сөйли һәм нәтижә ясый белү, аңа үз мөнәсәбәтене белдерә алу.

Тәрбия программасын тормышка ашыруның шәхси нәтижәләре:

Ш.Н.1. Үзен яхшы белүче бөөк ил гражданыны һәм яклаучысы.

Ш.Н.2. Актив гражданлык позициясен, намуслылык, ачыклык принципларына тугрылык күрсәтүче, икътисадый актив; студентлар һәм территориаль үзидарәләрдә, ижтимагый оешмалар эшчәнлегендә катнашучы, шул исәптән иреклек шартларында нәтижәле хезмәттәшлек итүче.

Ш.Н. 3. Хокук тәртибе нормаларын үтәүче, гражданлык жәмгыяте идеалларының иминлеген, Россия гражданнының хокукларын һәм ирекләрен тәмин итүче. Субкультура вәкилләренәң жайланмаларга һәм чагылышларына тугры, аларны деструктив һәм девиант тәртипкә төркемнәрдән аеручы. Тирә-юньдәгеләренәң каршылыгын күрсәтеп, социаль куркыныч тәртибен кисәтүче.

Ш.Н. 4. Хезмәт кешеләренә хөрмәт күрсәтүче һәм үз хезмәтенәң кыйммәтен белүче. Шәхси һәм профессиональ конструктив «цифрлы эз» челтәр мөхитендә формалашырга омтылучы.

Ш.Н. 5. Туган мәдәниягә, Ватанга, туган илгә, кече Ватанга мәхәббәт нигезендә тарихи хәтергә тугрылык күрсәтүче, Россиянең күпмилләтле халкының традицион кыйммәтләрен кабул итүче.

Ш.Н. 6. Өлкән буын кешеләренә хөрмәт күрсәтүче һәм социаль ярдәмдә һәм волонтерлык хәрәкәтләрендә катнашырга әзер.

Ш.Н.7. Кеше шәхесенәң өстенлеккә кыйммәтен танып, төрле ситуацияләрдә, барлык эшчәнлек формаларында, төрләрендә үзенәң һәм башкаларның уникальлеген хөрмәт итүче.

Ш.Н. 8. Күпмилләтле Россия Дәүләтенәң мәдәни традицияләрен һәм кыйммәтләрен саклау, арттыру һәм трансляцияләү белән берлектә, төрле этномәдәни, социаль, профессиональ һәм башка төркемнәр вәкилләренә хөрмәт күрсәтүче.

Ш.Н. 9. Сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвешен алып бара: спорт кагыйдәләрен үти һәм пропагандалый; алкоголь, тәмәке, психоактив матдәләр, уеннар, наркомания һәм башкаларны кисәтә яки жиңә.

Ш.Н.10. Әйләнә-тирә мохитне: үзенең һәм башкаларның куркынычсызлыгын саклай.

Ш.Н.11. Эстетик культура нигезләренә ия булган эстетик кыйммәтләргә хөрмәт күрсәтүче.

Ш.Н.12. Гаилә кыйммәтләрен кабул итүче, гаилә коруга һәм балалар тәрбияләүгә әзер; гаиләдә көч куллануны кире кагучы һ. б.

1.4. Уку дисциплинасы программасын үзләштерү өчен тәкъдим ителгән сәгатьләр саны: 022 п

Татар әдәбияты буенча укучыга максималь уку йөкләнеше 82 сәгать, шуңардан

мәжбүри уку дәресе 78 сәгать

Уку дисциплинасының төзелеше һәм якынча эчтәлегә

2.1. Уку дисциплинасының зурлыгы һәм уку эшләренең төрләре

Уку эшләренең төрләре	Сәгатьләр саны
Максималь уку йөкләнеше (барлыгы)	82
Мәжбүри уку йөкләнеше (барлыгы)	78
шуңардан:	
практик дәресләр	-
контроль - язма эшләр	6
Укучының мөстәкыйль эшләре (барлыгы)	
шуңардан:	
мөстәкыйль эшләрнең тематикасы	
сөйләм телен үстерү	
тестлар	
рефератлар	
Консультацияләр	4
Йомгаклау аттестациясе – имтихан	

2.2. "Татар әдәбияты" уку дисциплинасының эчтәлеге һәм календарь - тематик план

Бүлек һәм темаларның исемнәре	№		Уку материалы, лаборатор һәм практик дәресләр, укучыларның мөстәкыйль эшләренә эчтәлеге	Сәгатьләр күләме	Сәгатьләр саны	Үзләштерү дәрәжәсе	Үткәрү вакыты
1	2		3	4	5	6	7
	максималь	мәжбури	Уку материалының эчтәлеге				
I бүлек. Борынгы һәм Урта гасырлар әдәбияты							
1 тема. Болгар-хазәр чоры: тарихы һәм мәдәнияте	1	1	Татар әдәбияты тарихының чорларга бүленеше	6	1	1	
	2	2	Болгар чоры әдәбияты		1	1	ШН5
	3	3	Кол Гали турында мәгълүматлар		1	1	
	4	4	"Кыйссаи Йосыф" поэмасы		1	1	
	5	5	Алтын Урда чоры әдәбияты		1	2	
	6	6	Сәйф Сарай эшчәнлеге		1	2	
2 тема. Казан ханлыгы чоры әдәбияты	7	7	Дастан турында төшенчә	6	1	2	
	8	8	"Идегәй" дастаны		1	2	
	9	9	Дастанның төп геройлары		1	2	
	10	10	Казан ханлыгы чоры әдәбияты		1	2	ШН5
	11	11	Мөхәммәдъярның тормышы һәм ижаты		1	2	
	12	12	"Төхфәи мәрдан", "Нуры содур" поэмалары		1	2	
3 тема. XVII - XVIII йөз әдәбиятлары	13	13	XVII йөз татар әдәбиятына күзәтү	4	1	2	
	14	14	XVIII йөз татар әдәбияты		1	2	
	15	15	Габдерәхим Утыз - Имәни ижаты		1	2	ШН7
	16	16	Габдерәхим Утыз - Имәнинәң мәдхия һәм мәрсияләре		1	2	
	17	17	Урта гасыр әдәбиятына йомгак. Зачет	1	1	3	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәрәсләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлеге				

II бүлек. XIX йөз әдәбияты							
4 тема. XIX йөз татар әдәбияты	18	18	XIX йөз татар әдәбияты	8	1	2	
	19	19	Габделжәббар Кандалийның тормыш юлы һәм ижаты		1	2	
	20	20	Сочинение "Габделжәббар Кандалий - мэхәббәт җырчысы"		1	3	
	21	21	Каюм Насыйри. Тормыш юлы һәм эшчәнлегә		1	2	ШН7
	22	22	Муса Акъегет. Тормыш юлы һәм ижаты		1	2	
	23	23	"Хисаметдин менла" романы		1	2	
	24	24	З. Бигиевның тормыш юлы ижаты		1	2	
	25	25	Роман жанры. "Меңнәр, яки гүзәл кыз Хәдичә" романы		1	2	
	26	26	"Меңнәр, яки гүзәл кыз Хәдичә" романында төп образлар. Характеристика - язма эш	1	1	2	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлегә				
	27	27	Г. Исхакый. "Ул әле өйләнмәгән иде" повесте	3	1	2	ШН7
	28	28	Ф. Әмирханның тормыш юлы һәм ижаты		1	2	ШН7
	29	29	Ф. Әмирханның "Хәят" әсәре		1	2	
	30	30	Контроль тест	1	1	3	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлегә				
6 тема. Шигърият - поэзия	31	31	XX йөз башы татар поэзиясе	7	1	2	
	32	32	Г. Тукай ижаты		1	2	ШН7
	33	33	Сочинение. "Г. Тукай ижатының халыкчанлыгы"		1	2	

	34	34	Дәрдемәнднең тормыш юлы һәм ижаты	1	1	2	
	35	35	Сәгыйть Рәмиев. Тормыш һәм ижат юлы.		1	2	
	36	36	Нәжип Думави. Тормыш юлы һәм ижаты		1	2	ШН1
	37	37	Шигырьләрдә тормыш гамьнәре. Зачет		1	3	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлегә				
7 тема. Драматургия	38	38	XX йөз башы татар драматургиясе.	5	1	2	
	39	39	Галиәсгар Камал. Тормыш һәм ижат юлы		1	2	ШН7
	40	40	Г. Камал. "Банкрот" комедиясе		1	2	
	41	41	Сочинение. "Г. Камал - сатирик комедияләр остасы"		1	2	
	42	42	Гафур Коләхмәтов. Тормыш юлы һәм ижаты		1	2	
	43	43	"Яшь гомер" драмасы. Искелек корбаннары. Гали образына характеристика	1	1	3	ШН1 2
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлегә				
8 тема. Балалар әдәбияты	44	44	Балалар әдәбияты	6	1	2	
	45	45	Г. Ибраһимов. Тормышы, көрәше һәм ижаты		1	2	ШН1
	46	46	"Казакъ кызы" романы		1	2	
	47	47	Һади Такташ. Тәржемәи хәле, шәхесе, ижаты		1	2	ШН7
	48	48	"Киләчәккә хатлар" поэмасы		1	2	
10 тема. Егерменче еллар әдәбияты	49	49	Егерменче еллар әдәбияты	1	1	2	
	50	50	Сочинение "Шәфигулла агай - әдәбиятыбыздагы иң калку сатирик типлардан берсе"		1	3	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	

			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлеге				
11 тема. Егерменчелларда татар әдәбияты	51	51	Кәрим Тинчурин. Тормыш юлы һәм ижаты	5	1	2	
	52	52	"Сүнгән йолдызлар" драмасы		1	2	
	53	53	Сочинение. "Татар әдәбиятында К.Тинчурин ижатының әһәмияте"		1	2	
	54	54	Г. Кутуйның тормыш юлы һәм ижаты		1	2	ШН7
	55	55	"Тапшырылмаган хатлар" повесте		1	2	ШН1 2
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлеге				
12 тема. Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты	56	56	Бөек Ватан сугышы һәм татар язучылары. Поэзия	4	1	2	
	57	57	Муса Жәлилнең сугыш чоры ижаты. "Моабит дәфтәрләре" циклы		1	2	ШН1
	58	58	Ф. Кәрим. Тормышы һәм ижаты		1	2	ШН2
	59	59	Ф. Кәримнең поэмалары		1	2	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлеге				
13 тема. Сугыштан соңгы еллар әдәбияты. Проза	60	60	Х. Туфан. Шагыйрьнең тормыш юлы	6	1	2	ШН2
	61	61	60 - 70 нче елларда Х. Туфан ижаты		1	2	
	62	62	Сочинение. "Х. Туфан ижатында мәхәббәт лирикасы"		1	2	
	63	63	Ә. Еники. Тәржемәи хәле һәм ижаты		1	2	ШН1

	64	64	Язучының сугыш елларында ижат иткән хикәяләре		1	2	
	65	65	"Өйтөлмөгән васыять" хикәясе		1	2	
	66	66	Язма эш. "Өниемнең ак күлмәге"	1	1	3	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлегә				
14 тема. Сугыштан соңгы еллар әдәбияты. Драматургия һәм поэзия	67	67	Хәй Вахит. Тормыш юлы һәм ижаты	4	1	2	
	68	68	"Беренче мәхәббәт" драмасы		1	2	
	69	69	С. Хәкимнең тормышы һәм ижаты		1	2	ШН6
	70	70	Г. Афзал ижатына күзәтү		1	2	ШН1
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлегә				
15 тема. 70 – 80 еллар әдәбияты.	71	71	М. Мәһдиев. Өсәрләре турында мәгълүмат	2	1	2	ШН7
	72	72	"Кеше китә - жыры кала" повесте		1	2	
			Лаборатор дәресләр	-	-	-	
			Практик дәресләр	-	-	-	
			Укучыларның мөстәкыйль дәресләре	-	-	-	
			Уку материалының эчтәлегә				
	73	73	Т. Миңнуллин . Тәржемәи хәле һәм ижаты	6	1	2	ШН4
	74	74	"Өлдермештән Өлмәндәр" комедиясе		1	2	
	75	75	Равил Фәйзуллин ижаты		1	2	ШН5
	76	76	Мөдәррис Өгъләмов ижаты		1	2	
	77	77	Р. Мөхәмәдиев ижаты		1	2	ШН9
	78	78	"Ак кыялар турында хыял" повесте		1	2	
Имтихан	79			4	1	3	

Имтихан	80				1	3	
Имтихан	81				1	3	
Имтихан	82				1	3	
			Барысы	82			

82 сәгать

3. Уку дисциплинасын тормышка ашыру шартлары

3.1. Минималь материал – техник тээмин итүгә таләпләр

Уку дисциплинасын тормышка ашыру татар теле һәм әдәбияты кабинетын яхшыртуны таләп итә

Уку кабинетын жиһазлау:

Китапханә фонды (китап бастыру продукциясе)

- Татар теле һәм әдәбиятыннан төп гомуми белем бирү стандарты
- Татар теле һәм әдәбиятыннан урта (тулы) гомуми белем бирү стандарты
- Татар теле һәм әдәбиятыннан төп гомуми белем бирү өчен үрнәк программа
- Татар теле дәреслегә - 10 – 11 сыйныфлар өчен
- Татар теле - рус телендә урта гомуми белем бирүче мәктәпнең 10 нчы сыйныфы өчен дәреслек
- Татар теле - рус телендә урта гомуми белем бирүче мәктәпнең 11 нче сыйныфы өчен дәреслек
- Әдәбият дәреслегә 10 сыйныфлар өчен
- Әдәбият дәреслегә 11 сыйныфлар өчен
- Әдәбият - рус телендә урта гомуми белем бирүче мәктәпнең 10 нчы сыйныфы өчен дәреслек
- Диктантлар жыентыгы – 10 – 11 сыйныфлар өчен
- Изложениеләр жыентыгы 10 – 11 сыйныфлар өчен
- Сочинениеләр жыентыгы 10 – 11 сыйныфлар өчен
- Татар теле һәм әдәбияты буенча бердәм дәүләт имтиханнары материаллары – жыентык
- Тестлар - жыентык
- Фәнни, фәнни – популяр, тарихи әдәбият
- Сүзлекләр, журналлар, альбомнар...

- Укытучы өчен методик китаплар
- Әдәби әсәрләр

Басма ярдәмлекләр

- Татар теленнән таблицалар
- Әдәбияттан таблицалар
- Язучыларның портретлары

Информацион – коммуникатив әсбаплар

- Әсәрләргә һәм язучыларга багышланган дисклар
- Әсәрләргә һәм язучыларга багышланган видеофильмнар

Уку өчен техник чаралар

- Компьютер
- Проектор
- Экран
- Уку - практик һәм уку – лаборатория җиһазлары
- Компьютер өстәле
- Җиһазларны саклау өчен бүлкәле шкаф
- Китап шкафы
- Укучылар санынча өстәлләр һәм урындыклар
- Укытучының эш урыны

3.2. Укучыларны информацион тәмин итү

Тәкъдим ителгән уку басмалары, интернет – ресурслар, өстәмә әдәбият

Төп китаплар:

- Р. К. Сәгъдиева. Татар теле. 10 нчы сыйныф өчен дәреслек. - Казан. “Мәгариф – Вакыт” нәшрияты. 2017;
- Р. К. Сәгъдиева. Татар теле. 11 нче сыйныф өчен дәреслек. - Казан. “Мәгариф – Вакыт” нәшрияты. 2017;
- Ф. Ф. Хәсәнова, Г. М. Сафиуллина, Г. М. Әхмәтжанова, Л. Ф. Жамалиева. Татар әдәбияты. 10 нчы сыйныф өчен дәреслек. - Казан. “Мәгариф – Вакыт” нәшрияты. 2017;
- Ф. Ф. Хәсәнова, Г. М. Сафиуллина, Г. М. Әхмәтжанова, Л. Ф. Жамалиева. Татар әдәбияты. 11 нче сыйныф өчен дәреслек. - Казан. “Мәгариф – Вакыт” нәшрияты. 2017.

Өстәмә китаплар:

Дәрес эшкәртмәсе үрнәкләре. Казан – 2012. Татар теле һәм әдәбияты. Р. А. Зарипов, А. М. Юсипова, Г. Ә. Гайнетдинова, Г. Г. Әхмәдуллина.

Татар әдәбиятыннан дәрестән тыш эшләр. Ә. Б. Шакиржанова.

Күнегүләр. Анализ үрнәкләре. Тестлар. Татар теле. Р. Р. Шәмсетдинова.

Олимпиадага әзерләү өчен ярдәмлек. Татар теле. Казан – 2014.

Татар теленнән кагыйдәләр җыентыгы. “Гыйлем” нәшрияты. – 2015.

Татар теленнән кагыйдәләр җыентыгы. “Гыйлем” нәшрияты. – 2008.

Интернет – ресурслар:

<http://tatar.com.ru/> все для изучения татарского языка

<http://kitap.net.ru/> татарская электронная библиотека

<http://www.Kitaphane.tatar.ru> Национальная библиотека Республики Татарстан

<http://tatar.info/> проект свободной многоязычной энциклопедии о татарской нации, её культуре, языке, истории и традициям

znanium.com

4. Уку дисциплинасын үзлөштөрү нәтижеләренә контроль һәм билге

Уку дисциплинасын үзлөштөрү нәтижеләренә контроль һәм билге контроль һәм мөстәкыйль эшләр, тестлар үткәргән һәм шулай ук укучылар индивидуаль биремнәр, зачетлар эшләгән вакытта укытучы тарафыннан тормышка ашырыла.

I – II КУРС УКУЧЫЛАРЫНЫҢ ТАТАР ӘДӘБИЯТЫННАН БЕЛЕМНӘРЕН БӘЯЛӘУ

1. УКУНЫ БӘЯЛӘУ

Укучыларның 1 минутта уку тизлегә түбәндәгечә билгеләнә:

Группалар	Икенче ярты еллыкта					
	хәрәф саны		ижек саны		сүз саны	
I курслар	465-735	495-765	190-290	200-300	85-130	90-135
II курслар	475-745	500-775	200-300	210-320	90-140	100-145

Уку барышында үтәлергә тиешле фонетик, орфоэпик, пунктуацион, грамматик таләпләрнең үтәлешенә нигезләнеп, бәяләр куелырга мөмкин: (алдагы таблицаны карагыз).

Искәрмәләр. 1) укуның төп максаты — текстның дөрес укылуына һәм эчтәлеген аңлауга ирешү;

2) укуны тикшереп бәя биргәнче, укучылар, укуны бәяләү нормалары белән таныштырылып, текст белән эшләү күнекмәләре алырга тиеш.

ЯЗМА ЭШЛӘРНЕ БӘЯЛӘУ

Әдәбият буенча бирелгән белемнәрнең үзләштерелү дәрәжәсен, язуда дөрес кулланылышын тикшерү максатыннан әдәбият дәрәсләрендә төрле язма эшләр — образларга характеристикалар, сочинениеләр, рецензияләр һ. б. яздырыла. Сочинениеләрне бәяләгәндә, орфографик һәм пунктуацион хаталар белән бергә, теманың ачылу дәрәжәсе, язманың тел байлыгы (С), грамматик ялгышлары (Г.\\, логик (Л.) һәм фактик (Ф.) хаталар да исәпкә алына.

№	Таләпләр	Билгә
1.	Шул сыйныфка таләп ителгән күләмдәге сүзләр (текст) тиз, ачык, дөрес әйтәләр, фикер аңлаешлы бирелсә, ягъни: — фонетик үзенчәлекләр (хәрәфләрнең укылыш үзенчәлекләре) дөрес бирелсә; — татар әдәби теленең орфоэпик нормалары (сүзнең язылыш һәм әйтәлеш үзенчәлекләре) сакланса; — жөмлөләр сөйләмнең төп структур берәмлекләренә (сүзләр — ижекләргә; жөмлө — сүз тезмәләре һәм сүзләргә, мәгънәле кисәкләргә) дөрес бүленсә; — тукталышлар (паузлар) дөрес ясалса, сүз басымы һәм логик басым дөрес укылса яисә куелса; — интонацион яктан тексттагы жөмлөләр дөрес тавыш белән укылса;	«5»ле билгесе куела.
2.	Укытучының текст эчтәлегеннән чыгып бирелгән сорауларына төгәл җавап бирелсә;	
1.	Таләп ителгән күләмдәге сүзләр (текст) тиешле тизлектә укылса, ләкин кайбер сүзләрнең әйтәлешендә фонетик, орфоэпик үзенчәлекләр тиешенчә үтәлмәсә ягъни:	«4» ле билгесе куела.

	— кайбер сүзләрне укыганда, сүзләрнең укылыш үзенчәлекләре орфоэпик нормаларга туры килмәсә; — сөйләмнең структур бүленешендә кайбер хаталар булса; — жөмләне укыганда, интонацион яктан 1-2 төгәлсезлек жибәрелсә; 2. Укытучының сорауларына төгәл җавап бирелсә;	
1. 2. 3.	Уку тизлеге вакыт чикләренә сыймаса һәм уку барышында 3-4 фонетик, 2-3 орфоэпик хата жибәрелсә; Текст сөйләм берәмлекләренә тиешенчә бүленмәү сәбәпле, интонация төгәл бирелмәсә; Текстны аңлап та, сорауларга бирелгән җавапларда төгәлсезлекләр булса;	«3»ле билгесе куела.
1. 2. 3. 4.	Тиешле тизлектә уку күнекмәләре булмаса; Уку барышында үтелгән орфограммаларда төгәлсезлекләр күп кабатланса; Уку барышында жибәрелгән фонетик, орфоэпик, интонацион хаталар текст эчтәлеген аңлауга комачауласса; Текст эчтәлегенә буенча бирелгән сорауларга өлешчә генә җавап алынганда;	«2» ле билгесе куела.

Язма эшләрдә жибәрелгән хаталар тупас һәм тупас булмаган хаталарга бүленеп йөртелә.

Тупас хаталарга алдагы сыйныфларда һәм бу уку елында үтелгән орфографик, грамматик һәм пунктуацион кагыйдәләргә караган хаталар керә.

Тупас булмаган орфографик хаталар:

— укучы үзе төзәткән орфографик хаталар (өч хатасын үзе төзәткән укучының эше бер баллга түбән бәяләнә); язылышы татар теле кагыйдәләренә туры килмәгән ялгышлар (Акьегет, көньяк, төньяк, Сибгат һ. б.); мәгънәләре төрлечә кулланылган кушма яки тезмә сүзләрне бутап язучы (аш казаны — ашказаны, бер үк — берүк, кай вакыт — кайвакыт, ике йөзле — икейөзле, ил гизәр — Илгизәр, өй алды — өйалды һ. б.);

— программа нигезендә өйрәнү күздә тотылмаган яки соңрак үтеләчәк теоретик материалларга караган орфографик хаталар;

— беренче тапкыр очраган алынма сүзләрне, шулай ук тар профессиягә караган атамаларны язудагы хаталар;

— дәрәжәләтә күрсәтелмәгән очракларга караган сүзгә юлдан юлга күчүдә ялгыш.

Тупас булмаган пунктуацион хаталарга жөмлә эчендәге синтагмаларны яки кушма жөмлә өлешләрен аеру өчен, функцияләре бердәй булган тыныш билгеләренә берсе урынына икенчесен кую (теркәгечләрдән башка бәйләнгән ике тиндәш кисәкнең берсе икенчесенә каршы куюны белдергән очракта сызык яки өтер кую; гомумиләштерүче сүзләр янында — ике нокта яки сызык; аныклагычлар янында — сызык, ике нокта, жәяләр яки ике яктан өтер; ымлык яки аваз ияр-темнәреннән соң — өтер яки өндәү билгесе; теркәгечсез тезмә кушма жөмләдә — өтер, нокталы өтер яки сызык; тиндәш кисәкләр арасында — өтер яки нокталы өтер; иярченле кушма жөмләдә — өтер яки ике нокта; туры сөйләм янында — сызык, өтер яки сызык, күп нокта һәм сызык, ике нокта һәм сызык; тиндәш түгел аергычлар арасына өтер кую; берничә тыныш билгесе бергә очрашкан урыннарда ялгыш; үзара бик тыгыз бәйләнештәге гади жөмләләрне өтер, сызык яки ике нокта белән аерып язучы; тезмә кушма жөмләләрнең өлешләрен нокта белән аерып, шул фикерне гади жөмләләр итеп бирү) керә.